

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 1. An quidquid præter Deum existit, ab ipso sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

An quicquid preter Deum existit, ab ipso sit?

I. Conclusio affirmat. Probat. ex Script.

CONCLUSIO affirmativa est de fide: ut patet primo ex variis Scripturæ locis, quibus aperte traditur Deum vnicum esse, à quo cætera omnia, nullo excepto, sunt condita. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Ioan. I. Græcè ὁ θεός, id est, ne vnum quidem, vel ut habet textus Syriacus, sine ipso ne vnum quidem fuit, quicquid fuit. Item, Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia Roman. II. vers. ult. & Diligis omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti. Nec enim odians aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses: aut quod à te vocatum non esset, conservaretur? Sapient. II. in fine, Vbi nota I. pro eodem sumi, omnia à Deo facta, & omnia quæ sunt, scilicet extra ipsum. Nota 2. hæc & similia loca non ita debere intelligi, quasi tantum asserant Deum esse factorem eorum quæ sunt facta quomodocunque: sed simpliciter quod sit factor omnium quæ sunt, & non sunt Deus. Hoc enim sonant verba illa Ioan. I. Omnia per ipsum facta sunt, & alia citata: idque inculcant maxime ut recurrere nos doceant ad Deum vnicum, veluti conditorem & Dominum aliorum omnium: iuxta illud Esther I. vers. 12. Tu fecisti cælum & terram, & quicquid cæli ambitu continetur, Dominus universorum es. Imò negant expressè aliud, quidquam existere, nisi ex eius voluntate & effectione: Quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses: aut quod à te vocatum non esset (id est iussu & imperio, vel efficacia voluntatis tuæ productum) conservaretur? Sap. II.

2. Probat. ex Concil. Iis.

Idem secundo tradit expressè Concilium Nicænum I. in Symbolo fidei, vbi pro primo articulo ponitur vnum esse Deum, factorem cæli & terræ, visibile omnium & invisibile: & Lateran. sub Innocent. III. cap. I. de Summa Trin. & fide Catholica, vbi in ipsa fidei professione affirmat vnum solum esse Deum, tres personas, vnum principium universorum, creatorem omnium visibilium & invisibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotentis virtute simul ab initio temporis & ex nihilo condidit creaturas, &c. Idemque confirmat cap. sequenti asserens essentiam diuinam esse vnum universorum principium.

3. Probat. ratione.

Accedit tertio ratio naturalis, quæ demonstrat necessarium esse dari aliquod ens à se, & illud esse vnicum, à quo sunt cætera omnia. Etenim omnino necessarium est aliquem esse productorem omnis entis ab alio. Et ille non est ens ab alio: ergo à se negatiue, id est, non ab alio, sed existens necessario ex vi suæ perfectionis essentialis. Pri-

ma pars antecedentis patet, quia omne ens ab alio, siue finitum illud sit, siue infinitum, id est, tota collectio entis ab alio, siue finita sit siue infinita, non habet in se principium sufficiens, quo tota extrahatur ex nihilo. Sicut ergo multitudo lapidum, siue finita, siue infinita, quia non habet in se principium motus sursum; eget motore extrinseco à quo sit motus origo: sic &c. Secunda pars etiam patet: si enim illud ens, à quo est omne ens ab alio, esset ens ab alio: esset à seipso, siquidem est id à quo est omne ens ab alio, ergo & ipsummet, si ipsummet est etiam ens ab alio, contentum intra latitudinem omnis entis ab alio. Iam illud ens non esse nisi vnicum, à quo proinde sint cætera omnia, probatur quia tale ens, hoc ipso quod est à se, est simpliciter infinitum. Ergo vnicum, continens perfectiones omnes illius naturæ, quæ alioqui in pluribus individuis diuisæ forent atque dispersæ. Vnde sequitur quicquid existit, aut esse illud ens vnicum à se existens, aut ab illo productum. Quæ de re plura diximus disp. 2. sect. 3. & 4. In hunc sensum interpretor quod ait D. Thom. qu. 44. art. 1. in corp. Quod est ens actuale seu existens tantum per participationem, debet esse tale ab ente per essentiam, id est, existente vi suæ essentiæ, cum formaliter, tum etiam fundamentaliter. At Deus solus est per essentiam, cætera vero per participationem tantum existunt: ergo &c.

Materia prima fuit à Deo creata.

Hinc collige primo etiam materiam primam fuisse à Deo creatam, ut docet Thom. q. cit. art. 2. quia illa quoque per participationem existit. Et cum sit formis substantialibus imperfectior: mirum esset formas non existere à se, ut experientia notum est: & tamen materiam existere à seipsa, quod signum est maximæ perfectionis. Item si à seipsa existere, cur tam exigua & cur ita determinata? cur non quanta esse potuit: cum in iis quæ sunt à se, sic sit esse, & posse esse, quia necessariò sunt essentiali sufficientia, & absoluta necessitate existendi? Denique ut rectè D. Thom. art. cit. Deus non tantum causat entia creata in quantum talia vel talia sunt ratione formarum: sed absolute & totaliter in quantum entia, id est, secundum totum suum esse.

Nihil extra Deum esse potest non ab ipso productum.

Collige secundo, non modo nihil extra Deum esse non productum ab ipso, sed neque absolute esse posse. Tum propter illud Sap. II. Quomodo posset aliquid permanere &c. quia etiam de causa soli Deo tribuitur in Scriptura quod sit, & solus sit, fundamentaliter scilicet & à se, Exod. 3. & Iob. 4. Tum etiam quia vel id esset à creaturis iam productis, atque ita saltem mediata & remota à Deo: vel à seipso: idque vel casualiter: quod implicat, cum nihil à seipso produci possit, saltem productione primâ, vel fundamentaliter: quod etiam implicat, quia quod est sibiipso sufficiens fundamentum existendi, necessariò existit: imò hoc ipso est ens à se, & Deus, summa necessitate existens. Quic-

quid aliter iam non existit : certe hoc ipso constat quod non existat necessario, ita ut non possit non existere. Ergo tale ens quod nunc re ipsa non existit, non potest existere à se ipso.

Colligèntid, errasse contra fidem & Philosophiam non modò Appelleitas, Manichæos, & Cerdonianos, ponentes duò prima rerum principia, alterum bonum, alterum malum: sed & Recentiores aliquos qui volùt dari spacia duo realia posita improducta, absolute necessaria & independentia. Alterum permanens & immensum, in quo Deus, & mundus, & cetera omnia localiter existant. Alterum fluens, & æternum, quod sit mensura, aut quasi mensura rerum omnium. Quæ duo spacia finguntur in aliter, ut ait D. Augustin. lib. 11. de ciuit. cap. 5. in fine, & sine vlla necessitate ponuntur, cum res qualibet seipsis formaliter existere possint, & durare eo modo quo durant & existunt, æquè ac illa spacia fictitia. Quorum etiam neutrum satis potest intelligi: & posterius vbinam sit, non potest assignari. Cur enim potius hinc quam illic? Immensum autem fingere vanum est: cum sufficiat vna veluti linea temporis æterni, ad effectum quem volunt, nempe ad mensurandas durationes rerum. Denique ficta illa spacia subtrahi non possunt dependentiæ & dominio Dei, sine iniuria ipsius, & sine Conciliorum præ citatorum ac Scripturæ restrictione voluntaria, seu potius temeraria deprauatione, affirmantium constantissimè atque vniuersalissimè Deum esse factorem omnium visibilium & invisibilium: & ab initio temporis vitramque de nihilo condidisse creaturam, spiritalem & corpoream &c. nihilque esse, aut permanere posse, nisi ex ipsius voluntate.

Contra eandem quoque fidei veritatè errant nonnulli assertores quorundam complexè significabilium, quæ sunt esse vera entia, distincta realiter ab omnibus substantiis, & accidentibus, ac modis se habendi: & quorum vniuersa non pendeant à Dei libertate: nempe ea omnia quæ sunt de possibilibus, aut de impossibilibus, ut talibus: quorum veritas obiectiua est necessaria, & independentis à libertate diuinæ voluntatis. Quod inane argumentum refutabimus, om. 3. dif. 2. sect. 2. & 3.

Peccatum vero secundum naturam actus positiui, in quo fundatur denominatio malitiæ moralis & culpabilis, à Deo etiam est, ut concurrente cum voluntate: licet ab illo non producat talis actus eodem modo quo ab ipso exurgit denominatio malitiæ culpabilis. Sumitur enim ex modo quo procedit actus à voluntate creata, liberè contra debitum operante: non autem sicut exit à Deo concurrente secundum debitum causæ primæ ad exigentiam causarum secundarum. At negationes siue possibilium, siue impossibilium, ut non existentia, sed non-entia seu negationes entis, actualiter aut possibilis: ita neque produci-

biles sunt. Nam negationes siue possibilium, ut v.g. plurium mundorum, quæ negationes sunt contingentes, quatenus ea quæ negant, possunt esse de facto: siue impossibilium, ut negatio plurium Deorum, non sunt proprie, neque fieri possunt. Quia non possunt accipere esse: sed consistunt in mero non-esse actuali vel possibili: id est, in eo quod ea quorum sunt negationes, non sunt, aut non possunt esse. Possibilia quoque, secundum esse merè possibile in seipsis formaliter, non producantur ut talia: quia non sunt, sed tantum possunt esse. Neg. etiam secundum esse quod habent in Deo, esse, inquam, cognitum in cognitione diuina, aut volitum in volitione, aut possibile in potentia, quod esse non est aliud, quàm ipsum esse cognitionis diuinæ, vel volitionis, aut potentia, quod tropicè & improprie tribuitur obiecto. Deus vero non est causa vt ipse cognoscat, velit aut possit: neque etiam vt possibilis talia sine antecedenter aut logice, per non-repugnantiam ipsorum intrinsecè in se recipi tamen debet, quod & possibilis, secundum suum esse possibile formaliter in se spectatū, contineatur eminenter in essentia Dei, velut radice totius possibilitatis creaturarum, in qua fundatur earum possibilitas, & à qua velut à prima causa & fonte totius esse, produci posse debet & accipere esse, quicquid aliud possibile est: vt notauimus disp. 22. num. 17.

Adde cum D. Thoma, art. 3. qu. 44. Deum non modò esse causam efficientem aliarum omnium rerum: sed etiam exemplarem, & primum exemplar. Siue quatenus reflexè inuenitur virtualiter & imitatur in operando cognitiones suas practicas, quæ sunt ipsæmet Deus. Siue quatenus alias rationes suas essentielles directè cognitas imitatur, & creaturas illis assimilatur: non specificè quidem, sed analogicè, ut ait D. Thom. ar. cit. ad 1. vel etiam quatenus illa ipsa cognitio practica creaturarum, dirigens voluntatem & potentiam executiuam, est etiam eatenus, & citra vllam reflexionem, forma quam imitatur effectus ex intentione artificis operantis secundum illam: quod ad veram ideam rationem sufficere ostendimus disp. 2. sect. 4. Atque hinc illa rerum determinatio & dispositio pulcherrima, qualis cernitur in vniuerso, quam reducere necesse est vbi in primum principium, in sapientiam diuinam, quæ ordinem vniuersi excogitauit, in ipsa rerum distinctione præcipue consistentem, vt rectè ait S. Thom. art. 3. quæstionis citatæ.

Quod tamen non impedit, quin creaturæ sint aut esse possint exemplaria, non tantum creaturis operantibus, vt faceret ibidem S. Doctor: Verù etiam Deo vniuersam producenti ad instar alterius, hoc est, cum assimilatione specificæ vel analogicæ à se intenta. Sic Christus est exemplar prædestinatorum, vt dicitur Roman. 8. v. 29. Eiusque mors, & resurrectio, est exemplar Baptismi, iustificationis, & resurrectionis nostræ à mortuis Roman. 6. & sequentib. Et Philip. 3. v. 21. Neque

Spacia imaginaria sunt fictitia.

August.

Materiale peccati non est sine concursu Dei.

MARTINUS
IN
D

contra D. August. lib. 83. question. q. 46. sacrilegium vocans, sentire quod Deus extra se quicquam intueatur, vt secundum id res constituat. Loquitur enim de prima rerum productione, ante quam merito negat fuisse quicquam, quod Deus intuens, & imitans, mundum creauerit. Simili modo intelligendus est idem & alij Patres quando negant Deum alterius ministerio vsutum esse in mundo creando. Intelligunt enim de Angelis, aut similibus officibus: vel de principijs absolutis & improductis: contra Manichaeos, Valentianos, & similes hereticos. Alioqui verò docet Scriptura Genes. 1. & alibi sapius, Deum causarum secundarum ministerio in multis vsu esse, etiam in mundi creatione & opere sex dierum. Vt quando dixit Genes. 1. v. 11. *Germinet terra herbam viuentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum suum.* Germinet, inquit, nempe etiam effectiue, iuxta naturam suam conditionem & virtutem naturalem, quam Deum tunc impeduisse, aut deinceps impedire communiter, improbabile est.

11. Adde secundo, cum eodem D. Thomae art. 4. Deum esse quoque causam finalem omnium, iuxta illud Proverb. 16. *Omnia propter semetipsum operatus est Dominus, vel ut habet alia versio, operatur.* Ratio D. Thomae est, quia cum omnis creatura sit participatio quadam diuinae bonitatis, sui diuisiua; hoc ipso quod Deus vult agere, intendit suam bonitatem, non vt acquirendam, sed vt communicandam creaturis quas producit. Confirmatur, quia Deus in omnibus suis operibus intendit primò & principaliter id quod optimum est, quod est sui ipsius bonitas. Vt enim rectè ait Aristoteles 1. Ethic. cap. 7. *Maius bonum magis seipsum expetendum est.* Et vnique agentis finis ille debet esse propositus, qui est optimus. Deo autem nihil melius est: & ipse sapientissimè rectissimòque ordine omnia operatur. Ergo &c. Eamque ob causam S. Dionys. cap. 4. de diuin. nom. parte 1. in fine, dicit amorem Dei esse circulare: quatenus Deus ex sui bonitate primariò dilectam, diligit creaturas: & has tenet in suam bonitatem & laudem refert. Quod tamen non ita intelligendum est, quod Deus alios quoque fines intendere nequeat, omnia tandem ad seipsum, per intentionem superiorem, velut ad finem vltimum referendo. Omnia enim propter electos aliquo modo sunt condita, vt ait Scriptura: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei.* 1. Cor. 3. v. 21.

12. Causalitas verò materialis, & formalis, propter suam imperfectionem Deo tribui nequeunt. Important enim necessariò rationem incompleti & perfectibilis. Ac si Deus esset causa materialis rerum omnium, sicut est efficiens, exemplaris, & finalis: continuò reciperet, periretur, & pateretur multas formas quae in materiam, quoti-

die inducuntur. Pati autem, & perferri, & continuò mutari, alienissimum est à perfectione Dei, entis simplicissimi, & actus purissimi: Neque minus absurdum est, vt Deus rerum corporatarum, etiam vilissimarum, sit forma, & pars essentialis, vermium, pulicum, & similiarum. Attamen non omne munus materiae vel formae Deo penitus repugnare docet mysterium Incarnationis, in quo hypostasis Verbi diuini habet rationem componentis & perfectientis intrinsecè: non ex necessitate, vel indigentia, sed potius ex abundantia & sufficientia perfectionis, vti tractat, de Incarnatione dicitur.

SECTIO II.

De modo emanationis creaturarum à Deo.

13. Doctrina D. Thomae hac de re, tota quae ad duo capita praecipua reuocari potest. Primum, quo genere actionis creata omnia à Deo processerint, an creatione strictè sumpta, vel alia? Secundum, an & quomodo soli Deo conueniat creare?

Circa primum, D. Thom. art. 1. docet creationem strictè sumptam nihil esse aliud quam productionem rei ex nihilo. Particula verò, *ex nihilo*, negat concursum subiecti siue causae materialis, ex qua eductiue concurrente res fiat: vt rectè exponit Suarez. Disp. 20. Metaphys. sect. 1. post. Anselm. in Monolog. cap. 8.

14. Hinc D. Thom. infert art. 2. tale genus actionis non solum esse Deo possibile: sed etiam plane necessarium esse, quaecunque praeter Deum existunt, fuisse omnia ab ipso creata, proximè scilicet, vel remotè & fundamentaliter. Quatenus vel immediatè producuntur ex nihilo, id est, non ex subiecto praesupposito, vt Angeli, animae rationales, & materia prima: vel si ex aliquo subiecto educuntur immediatè, vt accidentia & formae substantiales materiales: remotè tamen & fundamentaliter sunt ex nihilo, quatenus ipsum subiectum ex quo fiunt, fuit productum ex nihilo, id est, non ex alio subiecto praesupposito. Ad id confirmandum adducit S. Thomas se 308 contra illud Genes. 1. *In principio creauit Deus caelum & terram.* Quod interpretans Concil. Lateranense cap. 1. de Summa Trinit. 15, inquit, Deus suppl. ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam, corporalem & spiritalem, angelicam & mundanam. Et quidem cum (vt rectè ait S. Thom. art. 1. & 2. in corp.) Deus sit effector rerum omnium extra se existentium, nulla prorsus excepta: & Deus nihil ex seipso tanquam ex subiecto produxerit, quia modus conueniendi subiectiue & materialiter, est imperfectus, ac Deo disconueniens: sequitur Deum fecisse aliquid ex non subiecto, ipsum saltem subiectum ex quo cepit effectio. Nam quod

DDd 4

Dionys.

Amor Dei est circularis.

Deus non obit munus causae materialis aut formalis.

D. Thom.

Creatio proprie dicitur.

Fuit necessaria in mundi productione.

Lateran.

NO